Գ Ա Յ Ս Ա Ն Գ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 40 ՄՋՏ.
» » Գաւառաց » 42 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 »
» » Գաւառաց » 6 »
Օտար երկիրներու » 24/24 ֆր.
Մասնաւոր ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ է. աւելի անգամներու համար [illegible] կարգադրութիւն կը լինի:
Մէկ մի թիւ 40 փարա արժէ:

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

[illegible]ՆՍԱԳԱՋՕՐԵԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ք

Դուրս գրուած յօդուածոց համար ծախսը խմբագրութեան վրայ է:
Նամակները փոխադրելու համար կամ որ և է բան գրելու խմբագիր — Տնօրէնին պէտք ուղղել, Ղալաթիա Աստարճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նորս խան, Մասիսի գրասենեակը:
Ճամբու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր:
Զատուած նամակ, յօդուած, եւ այլն չեն տրուիր:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրներ

Լոնտրա 30 Նոյ.

Խորհրդարանի անդամ Պ. Թրէվէլիան ծովային նախարարութեան խորհրդական պիտի անուանուի փոխանակ Պ. Շօ-Լըֆէվրի, որ հասարակային շինութեանց վերատեսուչ պիտի անուանուի փոխանակ Պ. Ադամի, (որ Հնդկաստանի մէջ կառավարչական բարձր պաշտօնի մը կոչուած է:)

Պաւրիզ 30 Նոյ.

Պ. Թուլէնթի երէկ իր զինուորի հետ երեսփոխանական ժողովին վերջին նախագահ ընտրեցաւ ստուար մեծամասնութեամբ:

Միայն 15 երեսփոխանք ձեռնպահ եղան:

Լոնտրա 30 Նոյեմ.

Անգլ. Թոհ.		100 7/16
Օսմ.	»	12 3/4
Փոխ.	1865	15 1/4
»	1869	14 1/4
»	1871	70 1/4
»	1872	20 1/2
»	1875	13 7/8
»	1877	83 1/4
Պանք Օթոման		11 7/8
Ռուս. փոխ.	73ի	90 3/4
Եգիպտ. միացեալ		66 1/2
» արտօնեալ		95 1/4
Տայրա Սանիէ		74 1/8
Փոխ. Ռօշիլտ		96 7/8

Փարիզ 30 Նոյեմ.

Օսմ. Թոհ.	12,45
» Երկաթուղի	42,50
Պանք Օթոման	547,50
Ֆրանս. Թոհ. 5 0/0	119,05
» » 3 0/0 Նոր	85,55

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Թէօթանեայի կառավարիչ Հայտար պէյին փոխչին աստիճան տրուեցաւ Բուլէյի Պէյլէր պէյիի աստիճանաւ.

Հաշուակշռութեան ատենին (Տիվանը Մուհասեպաթ) անդամ Քամիլ Էֆէնտիին խուլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ.

Ատանայի նահանգին դատական քննիչ Յովհաննէս Էֆէնտին նոյն պաշտօնով Լիւկիւպի նահանգը զրկուեցաւ.

Պաղտատի նոր կուսակալ Թագի-էտ-տին փաշային առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ.

Կայսերական վեցերորդ զօրաբանակին (ի Պաղտատ) հրամանատար Ֆէրիգ Իզզէթ փաշային առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ.

Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան ճարտարապետ Յովհաննէս Էֆէնտիին չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ:

Իտալական կառավարութեան և Բ. Դրան միջև ծանր գժտութիւն մը ծագած է:

Վաղըթ լրագրին այս աւուր թուով կը պատմէ թէ Միսիլլի կղզւոյն Քալիմնա գիւղին բնակչաց կողմէ յարձակում եղեր է իտալական երկու հատ ձկնորսի նաւակներու վրայ, և քանի մը ձկնորսք վիրաւորուեր են:

Միսիլլի իտալական հիւպատոսն այս եղելութեան համար կառավարիչ Ֆէհմի պէյէն պաշտօնական հատուցում պահանջեր է:

Ֆէհմի պէյ այս առաջարկին յանձն չառնլով, հիւպատոսը Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպանատան դիմած է կառավարչին ընթացքին:

Քարթէի կոմս իրողութիւնն իր կառավարութեան զեկուցած ըլլալով, լուր առնուած է թէ Իտալիոյ կառավարութեան հրամանաւ, Հըռոմ անունով զրահաւորն անմիջապէս Տիրոս երթալու համար ճամբայ ելած, և երէկ Պիրէոս անդ հասած է:

Զրահաւորը Կ. Պոլսոյ դեսպանին հրամանաց սպասելով Տիրոս կը մնայ, և գործին կարգադրութեան համար Իտալիոյ կողմանէ սա՝ երեք պայմանաւորմը լրանալուն մէջս, Միսիլլի առջև պիտի երթայ:

Քարթէի կոմս, իր կառավարութեան հրահանգաց համեմատ, հետեւեալ պահանջմունքներն ըրած է Բ. Դրանէն. —

Առաջին, — Ցանցառուներուն ըստ օրինի պատժուելին.

Երկրորդ, — Իտալացի ձկնորսներուն ըրած բոլոր վնասներուն հատուցումն.

Երրորդ, — Փոխհատուցում տրուի իտալական դրօշին, որ անարգուած է.

Չորրորդ, — Միսիլլի կառավարիչ Ֆէհմի պէյ պաշտօնանկ լինի:

Բ. Դուռը առայժմ չէ պատասխանած, և յայտնի չէ թէ ինչ պատասխան պիտի տայ:

Վաղըթ կը ծանուցանէ թէ Յուլքիւնեօյէն առնուած լուրերը գոհացուցիչ են. այն կողմերն ո՛ր և է խռովութիւն չկայ, և ամէն ինչ հանդարտութեան մէջ է:

Ընդհակառակն, Քոլաշինի կողմը բազմաթիւ Ալպանիացիք Կառասաղի հողուն վրայ յարձակելով 1600 ոչխար կողոպտեր են, բայց այս մասին դեռ մանրամասնութիւնք չկան եղեր:

Օսմանեան Ֆօնտօներուն մէկէն 'ի մէկ երեք ղրուշ բարձրանալուն պատճառը Փարիզի գլխաւոր Պանքաներուն ըրած այն կարեւոր առաջարկութիւնն է, զոր հետագային երկուշաբթի օրը կը ծանուցանէր. այն է թէ «Օսմանեան արժեթղթատեարց դիւրութիւն տալու համար, որպէս զի Կ. Պոլիս պատուիրակ ղրկելու համար Դրան հոկտ. 23ի պաշտօնական զեկուցման պատասխանեն, որոշած են Օսմ. փոխառութեանց թուղթերուն առանց ծախուց աւանդ ընդունելով փոխարէն ընկալագիրներ տալ, որպէս զի պատասխանող արժեթղթատեարց նոյնութիւնն երաշխաւորի»:

Այս կարեւոր առաջարկութեան շարժառիթ եղած է Բ. Դրան հոկտ. 23ի շրջաբերականն, որով կայսերական կառավարութիւնը դիւանագիտական նոր յաղթութիւն մը տարած կը համարուի: Դիտենք ընթերցողք թէ Պէրլինի վեհաժողովին ատենագրութիւններէն մին կը պահանջէ միջազգային յանձնաժողով մը կարգել, որ Օսմ. գանձուն վիճակը քննելով Օսմ. պարտուց կարգադրութեան հոգ տանի:

Արդ, Բ. Դուռը վերոյիշեալ առաջարկութեան շնորհիւ ազատ կը մնայ իր ելմտական վիճակն և պարտուց խնդիրն ինքնին կարգադրելու, ուզածին պէս հրաւիրող լինելով իր պարտատիրաց հետ, առանց որ և է օտար միջամտութեան: Գաղղիոյ Պանքաներն, առանց Պէրլինի դաշնագրին արգամադրութեանց յենլու, կը փութան Բ. Դրան հրաւէրին պատասխանելով երեսփոխաններ ընտրելու ձեռնարկել, որպէս զի Օսմանեան գանձուն հետ ուղղակի բանակցելով պատշաճ կարգադրութիւն մ'ընեն:

Յիշեալ Պանքաներն իրենց յանձնառելիք արժեթղթերն ընդունելով և փոխարէն ընկալագիր տալու առաջարկութեամբ կարող կը լինին յանուն համայն Գաղղիացի արժեթղթատեարց լիազօր պատուիրակ մը կարգել և Կ. Պոլիս ղրկել Բ. Դրան հետ բանակցելու, որպէս զի Օսմ. պարտուց տոկոսիքն և գլխաւորը նոր կարգադրութեան մը համեմատ ապահովապէս վճարելու համար պէտք եղած համաձայնութիւնները կնքուին:

Ցանկալի է որ ելմտական խնդիրն այս նոր շրջանին մէջ մտնելով յաջող լուծման մը կը յանգի, և Բ. Դուռն իր ծանր հոգերուն մէկէն ալ ազատելով իր բոլոր ուշադրութիւնն երկրին բարեկարգութեան ու զարգացման կը նուիրէ:

Մեսէնճըր իր երէկուան քաղաքական տեսութեան մէջ հետեւեալը կը գրէ.

«Կ. Պոլսոյ մէջ [illegible] Շէյխ Ուպէյտուլլահի և նորա Քրդական հրոսակներուն վերջին շահատակութեանց վրայ: Բայց Պարսկական և Թրքական մամլոյն ըլլալէն յայտնի է թէ Քուրդք դեռ կռուելու ասպարէզն են, և բաւական զօրութիւն ունին:»

Եւրոպացւոց եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քուրդերը Դուրէժի մօտեցած ըլլալով, անդ եղող Ռուսական հիւպատոսին հրաման գնացեր է որ Ցփղիս երթայ:

Թէրճէմանը Հաղիգաթ լրագիրը Քրդաց Դուրէժի վրայ արշաւանքին վերաբերեալ լուրն ընդօրինակելով, կը յարէ իր կողմէն թէ այս լուրն հին պէտք է լինի, զի հեռագրական վերջին տեղեկութիւնք Քրդաց պարտութիւնը կը ծանուցանեն:

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Պուլղարիայէն և Արևելեան Րումէլիէն Պուլղար խումբեր մտած են Մակեդոնիա, և տեղական ժողովուրդը գրգռելով, խաղաղութիւնը վրդովել կ'սպառնան: Կայսերական կառավարութիւնը պատրաստուեր է Լէֆքէրից կողմը 60-70 Պուլղար ընտանիքներու բէշ տեղ փոխադրել տալ, որպէս զի այս խռովարարներուն հետ չըմիանան, և յետոյ խիստ միջոցներու չենթարկուին: Ֆէօրբուլլի կողմը գտնուող Պուլղարներէն ալ 60-70 հոգի Անատօլուի կողմը փոխադրել և անդ բնակեցնել որոշեր է եղեր կայսերական կառավարութիւնն, և Վաղըթ կ'ըսէ թէ այդ Պուլղարք Անատօլուի մէջ երկրագործութեամբ զբաղելով կրնան երջանիկ լինիլ: Կ'երեւի թէ ի մօտոյ Պուլղարական կարեւոր լուրեր պիտի առնումք:

Կայսերական շոգենաւ մը Զմիւռնիայէն երկու գումարտակ զօրք տարած է Վանիա կղզին, ուր դրուած զօրաց մի մասն յետոյ Զմիւռնիա պիտի փոխադրուի:

Թիւթէրի այն լուրը թէ Վէլի Մէհէմմէտը քննելու համար երկրորդ յանձնախումբ մը պիտի կազմուի, այսօր պաշտօնապէս կ'ըստուգուի:

Ոստիկանութեան պաշտօնաթերթին կայսերական պալատը ղրկուած զեկուցում մը կը ծանուցանէ թէ Վէլի Մէհէմմէտ բանտին մէջ յիմարական գործեր կ'ընէ, հագուստները կը պատռէ, խենդ ու խելառ խօսքեր կ'ընէ, տրուած կերակուրները կը մերժէ, և հետեւաբար, այդ ոճրագործին մտաւոր վիճակին քննութիւնն այս գործին յատկացեալ բժիշկներուն յանձնուած լինելով, Վէլի Մէհէմմէտ յիմարանոցը փոխադրուած է: Թէրճէմանը Հաղիգաթ լրագիրն ալ իր կողմէն կը յարէ թէ Վէլի Մէհէմմէտին յիմարութեան հաւաստիքներն ու ճշգրութիւնն պէտք է ընեն այս իրողութեան:

Նախընթաց թուով ծանուցինք թէ առաջին Նախարարին դիւանները Բ. Դրան Նորաշէն յարկը փոխադրեցան:

Կը լսեմք թէ բարձրագոյն հրամանաւ յիշեալ դիւանները վերստին իրենց առջի տեղերը դարձեր են, և այս ձեռն բնաւ ուրիշ նորոգութիւն, ոչ այլ և է տեղափոխութիւն չպիտի լինի:

Հելլենական լրագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օսմանեան քանի մը զրահաւորաց և ուրիշ պետական շոգենաւներու հրաման տրուեր է ծովերուքէն կարելի եղած ամեն միջոց ի գործ դնել Հելլէն ապստամբաց Օսմանեան հողն արշաւելն արգիլելու համար, և յիշեալ նաւերն այժմ խիստ հսկողութիւն մը կ'ընեն եղեր Թուրքօ-Հելլենական սահմանագլխին վրայ:

Իւսկիւտարի Քօչու Եօլու թաղին Աճի Պատէմ կոչուած փողոցին մէջ անցեալ շաբթու Պ. Աքէլթարիաէս Խաչատուրեան Յոյն դերձակ գործին տունը մտնող գողերուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'առնեմք երէկուան Սթամպուլի մէջ.

Գողերուն անուանքն են.

1. Քիւրտ Եուսուֆ, որ Եգիպտոսի նախորդ խտիվին մեծ Զամիրճայի մօտ ունեցած այգիին պահապանն էր: Այս չորրորդն առաջին ստորնեանն է:

2. Մէհմէտ չավուշ Խասսայի ոստիկան զօրաց մէկ վաշտէն, որ Պ. Աքէլթորիաէսի տունէն քանի մը քայլ հեռի փոսի մը մէջ մեռած գտնուած է:

3. Պէքիր չավուշ Խասսայի հետեւակազօրաց մէկ վաշտէն, որ Իճատիէի կողմը պահպանութիւն կ'ընէ. այս ալ մահացու կերպիւ վիրաւորուած, Իւսկիւտարի ոստիկանութեան հիւանդանոցը կը գտնուի այժմ:

4. Քիւրտ Ալի, արձակեալ զօրական, որ փախած է:

5. Նմանապէս փախած է, և անունն յայտնի չէ:

Մարաքուշաքիս նաւահանգստին վերատեսուչը շաբաթ իրիկուն բաւական զօրութեամբ Հելլենական փոքր առագաստանաւ մը կալեց, որ Ցանտատանի համար բաւական քանակութեամբ վառօդ բեռցած էր, և նաւապետն ու նաւաստիները ձերբակալեց, վառօդն ալ գրաւեց:

Ուրբաթ օրը 13ի չափ գող աւազակ մարդիկ, առջեւներնին նաւակ մը ձգած, Բէրայի Մաճառ կոչուած վառօդամբարս թաղին բոլոր գինետուններն մտնելով խմելէ, և առանց ստակ վճարելու գաւաթները ու ապակիները խորտակելէ յետոյ, ամենելով և ապրանք Թաթավլա կերթան և անդ ևս նոյն գործողութիւնը կը կատարեն առանց բնաւ արգելքի հանդիպելու: Հասոյ ուրեմն Ղալաթա Սարայի ոստիկանութեան լուր տրուելով, երկու խումբ ոստիկան զինուորք յիշեալ չարագործներուն ետեւէն կ'իյնան և Մաճառի թաղը սրճարանի մը մէջ կերթան կը կոխեն զանոնք: Չարագործները դիմադրութիւն ընելով, ոստիկան զինուորք զէնք գործածելու կը հարկադրին, և բաւական երկար կռուէ մը յետոյ, որոյ մէջ երկու կողմէ դանակ, դաշոյն, սուր, ատրճանակ բաւական գործ կը տեսնեն, վերջապէս ոստիկանք յաղթող կ'ըլլան, և չարագործաց ամենն ալ բաց 'ի մէկէն կը բռնեն: Ոստիկան երկուքը ծանրապէս վիրաւորուած են: Ոստիկան զինուորներէն ալ տասնապետ մ'և զինուոր մը վիրաւորուեցան:

Ոստիկանութիւնն այս չարագործաց որջերը խուզարկելով բաւական զէնք գտաւ:

Կ. Պոլսոյ բնակող Լեհացիք 1830ի Լեհական մեծ ապստամբութեան 50րդ տարեդարձը տօնեցին կիրակի օրը Բէրայի Լատինաց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ: Գրեթէ թէ բոլոր Լեհացիք և Լեհական դատին համակիր բազում օտարազգիք ներկայ էին այս կրօնական պաշտաման: Եկեղեցին զարդարուած էր, և դրօշակներու մէջ Լեհաստանի ազգային Արծիւն ուշադրութիւն կը գրաւէր: Լեհաց ազգային երգն երգուեցաւ և Լեհերէն քարոզ մի տրուեցաւ:

Երէկ Սուլթան Մահմուտի դամբարանին մօտ ներկարարի խանութէ մը հրդեհ ծագեցաւ, բայց եղած ջանից շնորհիւ, միայն այդ խանութն հրոյ ճարակ եղաւ:

Անգղիական Մէսէնճըր լրագրոյն սոյն տեղեկութեանց նայելով, Պ. Կօշըն իր ընտանեօք և իր հետեւեալ գլխաւոր պաշտօնատարներով յառաջիկայ շաբթու մէջ Լոնտրա պիտի երթայ իտալական շոգենաւով: Նորա եղբայրն ալ իր մարգրիտով Անգղիական Անթիլոբ շոգենաւը պիտի նստի:

Այսու ամենայնիւ, Պ. Կօշըն և իր ընտանիքը վեց շաբաթէն դարձեալ Կ. Պոլիս պիտի վերադառնան եղեր:

Ցաւելով կը լսեմք թէ Երկուշաբթի գիշեր Խասգիւղ Սրբուհեան Որբանոցը գող մտնելով, ի վաճառ հանուելիք գոյքերէն 3,000 ղրուշի մօտ բան վերցուցեր են:

ՎՐԻՊԱԿ

Օր. Զապէլ Խանճեանի մեր երէկուան թուով հրատարակեալ բանաստեղծութեան մակագիրն սխալմամբ «Պատուական ու Լուսին» շարուած է փոխանակ «Պանդուխտն ու Լուսին» շարուելու:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Տուլչինեայի գրաւումը կատարեալ իրողութիւն մ՚եղաւ և Ցէրմիշ փաշայէն Բ. Դուռն եկած հեռագիր մը կը հաստատէ թէ Գարատաղցիք յիշեալ քաղաքն և շրջակայները խաղաղութեամբ գրաւեր են՝ բնակչաց ապահովութիւնն Եւրոպական տէրութեանց երաշխաւորութեան ներքեւ լինելու պայմանաւ։ Այսպէս ահա կը վերջանայ դժուարին խնդիր մը, որ երկար ժամանակէ ի վեր դիւանագիտութիւնը զբաղեցուց, և որ երբեմն ծանր չփոթութեանց և արիւնհեղութեանց երկիւղ կուտար։

Գաղղիոյ Դեղին տետրակն, որ ամսոյս 12/24ին խորհրդարանին հաղորդուեցաւ, քանի մը հետաքրքրական մանրամասնութիւններ կուտայ այս խնդրոյն վրայ։ Ամենէն զարմանալի կէտն այս է որ անցեալ ապրիլ 18ին Իտալիոյ դեսպան Կոնտ Քորթիի ձեռամբ կնքեալ դաշնագիրը Ֆրանչիսկեան քահանայի մը կողմէն Ալպանիացւոց՝ կամ որ նոյնն է Միրտիթաց իմաց տրուեցաւ, որք անմիջապէս Օսմանեան զօրաց շարժումները դիտել սկսան, և երբ այս վերջինները Գարատաղի տրուելիք հողերը թողուցին, Ալպանիացիք խոյն անոնց տեղը մտան։ Սեւ լեռնականք չ՚ուզելով անոնց հետ կռուի բռնուիլ, դիւանագիտութիւնը խնդրոյն լուծման ուրիշ միջոց փնտռելու պարտաւորեցաւ և Տուլչինեոյի թողումն առաջարկեց։ Երեք ամիսէն աւելի Եւրոպական 27 պատերազմական նաւեր Ալպանիոյ ծովեզերաց մօտ ցոյց ըրին, բայց առանց Օսմ. կանոնաւոր զօրաց օգնութեան՝ գործը տակաւին շատ պիտի երկարէր։

Գարատաղցւոց դէմ Ալպանիացւոց խաղացած դերը Ռուսիոյ ջիղերուն կը դպչէր, որ շարունակ զԹուրքիա կ՚ամբաստանէր, և ըստ Բեդրպուրկի Գաղղիական դեսպանին գրութեան՝ վստահութիւն կը յայտնէր թէ Ալպանիացիք Բ. Դրան ձեռք պարզապէս խաղալիկ են, թէ Թուրքիա կը փափաքի Գարատաղի դէմ պատերազմիլ Ալպանիական միութիւնն իրեն պատնէշ ընելով, և հաւանականաբար Ռուսիոյ ընթացից հետեւելով, որ զՍերվիա պատնէշ ըրած էր Թուրքիոյ դէմ պատերազմ հրատարակելու համար։ Զարմանալի է որ մեր դիւրահաւան պաշտօնակցաց ոմանց Բ. Դրան ջերմ դաշնակից և պաշտպան հռչակած Գերմանական կառավարութեան փարիզի դեսպան Հօհէնլօհէ իշխանն Ալպանիական միութեան նկատմամբ ճիշդ Ռուսիոյ կարծիքը կը յայտնէր Պ. Ֆրէյսինէի հետ ըրած խօսակցութեանց մէջ։ Բայց Աւստրիա խոհեմութեամբ կը շարժէր և Ռուսիոյ պահանջմանց հակառակ հաւանութիւն չէր տար Տուլչինեոյ զօրք հանելու և զայն բռնի գրաւելու։ Կ. Պոլսոյ մէջ դեսպանաց օգոստոս 18ի նամին առթիւ Պ. Նովիքոֆ թախանձեց Եւրոպական յանձնախումբ մը ղրկել Տուլչինեոյի յանձնման ներկայ գտնուելու համար, սակայն Գաղղիա այս առաջարկութեան հաւանութիւն չտուաւ։ Պ. Ֆրէյսինէ կ՚ըսէր թէ հարկադրիչ միջոցներն Եւրոպիոյ անզօրութիւնը միայն պիտի ապացուցանեն։ Հուսկ ուրեմն Գաղղիա հաւանութիւն տըւաւ այն պայմանաւ որ եթէ տէրութեանց այս ընթացքն յաջողի, մի և նոյն ընթացքն ի գործ դրըուի Հելլենական խնդրոյն նկատմամբ։ Այսու ամենայնիւ հաւանական չթուիր ոմանց որ նաւային ցոյցը վերանորոգի մի և նոյն պայմաններով, քանզի այժմ պարագաները փոխուած են։

Այս մասին նշանակութեան արժանի է Գաղղիական Թան լրագրին կարծիքն ալ, որ երէկ հեռագրաւ ծանուցուած մի յօդուածին մէջ կ՚ըսէր թէ նաւային ցոյցին նորոգումն ոչ մի տէրութիւն չուզեր այժմ. "զի Եւրոպական համաձայնութիւնն երբէք մտերմական չէր եղած։"

ԵՐԿՈՒ ՄԵԾ ՎԷՐՔԵՐ

Հայաստան Աշխարհի մէջ երկու հակապատկեր հրէշներ չարաչար կ՚սպառնան մեր հայրենեաց աղէտները բազմապատկելու. մին՝ հացի սով, որ վերջին ժամանակներս ծագում առաւ. իսկ միւսն՝ դաստիարակութեան սով, որ դարերէ ի վեր կը տիրապետէ։ Արդարեւ երկուքն ալ մահաբեր, երկուքն ալ ահռելի, որք իրար ամբողջացնելով այդ արգահատելի երկիրը կ՚սպականեն. բայց հարկ է խոստովանիլ, որ վերջինն՝ առաջնոյն մայրն է։

Եթէ Հայաստան կանխաւ ընդունած ըլլար դաստիարակութեան և գիտութեան տարրերն, անշուշտ շրջահայեաց հեռատեսութեամբ և աչալուրջ իմաստութեամբ կը պատրաստէր և կը տնտեսէր ամենայն ինչ. հետեւապէս [illegible] խնամ մը արդաւանց հետ այս անբերելի սովու վտանգէն ալ զերծ կըլլար հաւանականաբար։ Սոյն ճշմարտութիւնն այսպէս իւր պարզութեան մէջ ըմբռնելով՝ պէտք է իմաստասիրել, թէ որչափ հոգ տարուի հացի սովուն, այնչափ առաւել խնամք տանելու է դաստիարակութեան սովուն.. "զայս արժան է առնել, և զայն չթողուլ։"

Հացի սովն՝ մաս մը երկիր կը հարուածէ, իսկ դաստիարակութեան սովն՝ ամբողջ աշխարհ մը կրնայ կործանել թէ բարոյապէս և թէ ֆիզիքապէս։ Մին՝ ողորմութեան պէտք ունի, իսկ միւսն՝ մեծ զոհողութեան։

Այս կրկին չարեաց առաջն առնելու համար՝ ազգին մէջ կ՚երեւին երկու վերամարտիկ խմբակ. մին՝ Սովելոց Ցանձնախումբն, որ ինչպէս իւր անունէն յայտնի է՝ սովելոց վտանգն փանելու պաշտօնն ունի. և միւսն՝ Երից Միացեալ ընկերութիւնն, որ ընդհանուր Հայաստանի դաստիարակութեան և կրթութեան հոգը ստանձնած է։ Երկուքն ալ գովելի, երկուքին ալ նպատակն քաջալերութեան արժանի. զի մին հաց կուտայ, միւսն լոյս կը սփռէ. մին ներկային կը հոգայ, իսկ միւսն ընդհանուր հայրենեաց ապագային կը հոգայ. իմ բան՝ մին նիւթական վէրքն կը դարմանէ, իսկ միւսն՝ արմատացեալ փտախտն պիտի ապաքինէ։

Ջեմք կրնար ուրանալ որ հացի սովուն նկատմամբ՝ ազգին մէջ բաւական շարժում մի տեղի ունեցաւ. կղերն եկեղեցեաց բեմէն քարոզեց, խմբագրերն գրական ասպարիզին մէջ հրաւէր կարդացին, Ազգ. Ժողովներ իրենց ատենին մէջ խնդրոյ նիւթ ըրին, շատ ազգայիններ ալ հանգանակութեան մասնակցեցան։ Այս շարժումներն և ջանքերը շարունակելով՝ տակաւին կը յուսացուի մեծկակ գումարի մը գոյութիւնն, որ պիտի ապացուցանէ աշխարհի թէ Հայ ազգն իւր անկեալ նմանին օգնելու բարոյական օրինաց ամենայն սիրով կը հպատակի։ Այլ ցաւով խոստովանելու կը պարտաւորինք որ դաստիարակութեան և կրթութեան մասին միայն Պղատոնական իղձեր ունինք. և զայնս եւս քիչ անգամ կ՚արտայայտենք. մինչ դաստիարակութիւնը նուա՞զ կարեւորագոյն է՝ ընկերական և քաղաքական տեսակէտներով։

Մեր այս ցաւալի միանգամայն անտարբեր ընթացքով ոչ միայն համայն Հայութեան բարոյական գերեզման մի կը պատրաստենք, այլ և մասնանիշ ցոյց կուտանք համօրէն աշխարհի, թէ տակաւին գիտութեան ոչ իրական ճաշակն առած ենք և ոչ անոր օգուտներն իմացած։

Արարատեան, Կիլիկեան և Արեւելեան ընկերութեանց հիմնադիրներէն շատերն ուսանողներ էին, և իրենց գրասեղաններուն վրայ ծանուցան այս ճշմարտութիւնը։ Այս ազգասէր պարոնները՝ դեռ իրենց դպրոցական շրջանն չաւարտած՝ վսեմ խորհուրդներով յղացան յառաջդիմական ցանկալի նպատակն, որուն մէջ կը խայտայ Հայաստանի յուսածիծաղ ապագայն։ Անմիջապէս ընկերութիւններ կազմեցին, որք տարբեր անուններու ներքեւ մի և նոյն նպատակին կը ծառայէին, որ է Հայրենեաց դաստիարակութիւնն և յառաջդիմութիւնը։ Ներքին ալ յաջողեցան իրենց ընթացքին մէջ Հայաստանի զանազան կողմերը վարժարաններ հիմնելով։

Իրաց այս վիճակին մէջ այս ընկերութեանց բարոյական և նիւթական ուժը կեդրոնացնելու հարկ մը կը տեսնուէր. և այս մասին թէ Ռուսահայք և թէ Թրքահայք հրաւէր կը կարդային "Ուր միութիւն հոն է ույժ" ըսելով։ Միութիւնն յիրաւի մեծ դեր մ՚ունի ամեն տեսակ ձեռնարկութեանց. և այս ճշմարտութիւնը նոյն ինքն բնութիւնը հանապազ տիեզերաց կը քարոզէ իւր անյեղլի օրէնքներովն և բիւրաւոր երեւոյթներովը։ Ուստի այդ ընկերութիւնները սիրով ընդունեցին այդ հրաւէրն և մէկ սիրտ մէկ մարմին եղան՝ այն յուսով, թէ այդ բարոյական յորդորներուն անշուշտ պիտի յաջորդէին նիւթական քաջալերութիւններ, որոց անհրաժեշտ պէտք կայ այդ ծանր ձեռնարկին մէջ, որպէս զի ԴՐԱՄ ԵՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆ աջակցելով՝ յուսացուած արդիւնքը յառաջ գայ։

Ցաւալի է ըսել որ իղձերնիս և աշխատժնիս անսահման են. և այս մասին ամենքս ալ Մենտորներ, ամենքս ալ Ապողոններ ենք, բայց ճշմարիտ Մեկենասներու թիւն ըղձաբաղդաբար շատ նուազ է, որոց չափէն աւելի կը կարօտի Ազգը։

Արդեօք ինչու համար չենք ուզեր ճանաչել թէ Հայաստան ներկայ քաղաքական և ազգային պարագայից մէջ ամենէն աւելի դաստիարակութեան ծաւալման պէտք ունի, որոյ պակասութեան պատճառաւ այսչափ բիւրաւոր թշուառութեանց մուրն մինչեւ յատակն քամելու դատապարտուած ենք։ Թող ներուի ըսել՝ որ դաստիարակութեան խնդիրը նուազ քան զամենայն մեր ուշադրութիւնը զբաղած է. և շատերնիս դաստիարակութեան անունն կուտանք՝ միայն բառ մը արտասանած ըլլալու համար, մինչդեռ անդին խումբ մը Հայ ուսանողներ իրենց զբօսանաց յատկացեալ լումայն և ժամերը՝ փառաւոր նպատակի մը վերապահելով, այն Միացեալ Հնկայ ընկերութիւնն կը կազմակերպեն՝ Հայաստանի խաւար խորշերը լո՜յս ծաւալելու, առանց նիւթական շահու մը կամ սին փառքի մ՚ակնկալութեան, ինչպէս ամեն ողջամիտ կրնայ վկայել անոնց ընթացքն և գործերը տեսնելով։

Արդարեւ մեր Ազգին մէջ երեսուն քառասուն տարիներէ ի վեր այս տեսակ համանպատակ ընկերութիւններ թէ՛ ի Պոլիս և թէ՛ ի գաւառս կազմուեցան. սակայն դըրեթէ ամենքն ալ ասուպի նման աղօտ լուսոյ հետք մը միայն թողլով անհետացան։ Միացեալ ընկերութիւնն այս տեսակ տխուր կարծիք մը չտար. վասն զի շրջահայեցողութեամբ գծած է իւր կանոնագիրն. և իւր ելմտական վիճակն այսպիսի հաստատուն հիման մը վրայ ձգած է որ բնաւ տարակուսանաց տեղի չթողուր, և արդէն գործոյ անդամներն Ազգին ընտրելագոյն դասէն են, որք իրաւամբ վստահութիւն կը ներշնչեն Ազգին։ Կը մնայ միայն զայն քաջալերելու միջոցներուն վրայ խորհիլ, որպէս զի այդ ընկերութիւնն չվհատի իւր բարենպատակ ձեռնարկին մէջ։

Ի՞նչ ընելու է, ո՞րու դիմելու է ուրեմն.—Ահա հոս է խնդրոյն բուն կնճիռը։

Քաղաքակրթեալ և լուսաւորեալ երկիրներու մէջ արդէն կրթական խնդիրն լուծուած է. և այնչափ մեծ նշանակութիւն ունի, որ կառավարութեան օրէնքները զայն պարտաւորիչ կը հրատարակեն. որոյ վասն ամեն տեսակէտով այն երկիրներուն մէջ երաշխաւորեալ է կրթական վիճակին ապահովութիւնն։ Իսկ մեր Ազգին համար այսպէս չենք կրնար մտածել. վասն զի կրթական սկզբունքն, որ յառաջադէմ երկիրներու մէջ հայլի խնդիրէ նախապատիւ կը նկատուի, Թուրքիոյ համար դեռ շատ կանուխ է։

Կրկնենք ուրեմն.— Ի՞նչ ընելու է, որո՞ւ դիմելու է։ Սրբազան Պատրիարք Հայրը խորդէն իւր անձնական տկարութեան հետ ընդհանրական կնճռոտ խնդիրն ալ չալկած է. կրօնական ժողովն՝ եկեղեցին և եկեղեցականները բարեկարգելու կ՚զբաղի. վարչութիւնն ազգային և քաղաքական խնդիրներէ աչք բացած չունի. և Ազգ. Ընդհ. Ժողովն ալ յղի լերան յառած է իւր աչքերն։

Իրաց այս դժուար կացութեան մէջ պէտք չէ յուսահատիլ և ձեռնթափ ըլլալ. ինքնօգնութեամբ կրնանք ամեն բան ընել։ Գրագէտն իւր գրչով, խմբագիրն իւր թերթով, ձեռնհաս ազգայինք իրենց դրամներով օժանդակելու են այդ Միացեալ ընկերութեան, որ Հայաստանի վերածնութեանը համար Պիւտճէ մը բացած է որ 7-8 հազար ոսկւոյ գումարի մը կը յանգի տարին։

Մեք միշտ կը փափաքինք Ազգին մէջ հիմնական գործեր տեսնել, և այս մասին այնքան խստապահանջ ենք, որ ձախողուածներն իսկ՝ անմիաբանութեան կը վերագրենք. չենք մտածեր բնաւ թէ ի՞նչպէս կարելի է լոկ փափագներով և լոկ միութեամբ իրական արդիւնք տեսնել՝ առանց նիւթական զոհողութիւններու։ Բնութիւնն իսկ իւր ծոցէն բարիքներ չարտադրեր, եթէ փոխադարձ զոհողութիւններ չտեսնէ։

Մեծ գործերը մեծ զոհողութիւններ կը պահանջեն։

Երբ Միացեալ ընկերութիւնն ուղի ի բռին կ՚աշխատի, Ազգն ալ նիւթական զոհողութիւններով անոր քրտանց վաստակակից ըլլալու է՝ քաջ համոզուելով որ Հայաստանի դաստիարակութեան խնդիրը՝ տնտեսական, բարոյական և ֆիզիքական տեսակէտներով պիտի լուծէ և բառնայ այն պատճառներն՝ որք ասպաճանաբար ազգութիւնը թշուառութենէ՝ ի թշուառութիւն կը գահավիժեն. և միանգամայն մեր այս կերպ միութեամբ պիտի յաջողինք ցրել օտարաց այն դեղջուկ գաղափարը թէ "Հայք ոչ միաբանին։"

Տ. ՄԱՆԱՎԵԱՆ.

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ

Քանի որ մեծագոյն են ջանք և փորձ մի ընդհանուր յարգ ընծայելու Մայրենի բարբառոյ ուսուցման, քանի որ այլ և այլ տեղեր մինչեւ իսկ մենաշնորհ կը տրուի նըմա բառնալով զօտար լեզուս, անօգուտ չեն լինիր այս տողեր ուշադրութիւնն հրաւիրելու այն խորհրդոյն, որ պաշտօն ունի [illegible] զարգացման հսկողութիւն ընել։

Արդի լեզուն գործածելով նախկինը պաշտողներ՝ որք խեղճ կ՚անուանեն այն լեզուն որով սովորուած են խօսիլ ամեն անգամ, երբ հարկ լինի հինը գովել, ոչ երբէք կամին համոզուիլ այն հազարաւոր զոհերու վրայ, որք տրուելու վրայ են գրաբարն անխտիր ամեն հասակի մանկանց աւանդելու աւանդական բարեպաշտ գրութեան. մեր նախահարց լեզուին անսպառ գանձերուն առջեւ սուրբ հիացմամբ ծնրադրողներ՝ և ոչ իսկ կուզեն գիտնալ թէ օրօրոցէն գրաբար սորվեցնելու ջերմեռանդութիւնն այն վիճակին կը յանգի որ է չը սորված ըլլալ և ոչ մին, և որուն ենթարկուած է ամեն Հայ տղայ որ նուիրական լեզուն, սրբազան բարբառը, ուսանելու պարտաւոր՝ կը հոլովէ ի զուր իւր ժամանակը հոլովելու համար այդ լեզուին յոլովաձեւ բառերն այլատեսակ հոլովաբանութեամբ։ Գրոց բարբառը հասկընալու համար նա կը խոնարհէ ընդ միշտ իւր գլուխը՝ խոնարհելու համար գրաբարի յոգնաթիւ բայերը անհամեմատ բազմաձեւութեամբ, և ի վերջոյ իւր աշխատութիւնք զոն խորսխիլ յայն կայան որ է կատարեալ անգիտութիւն նաեւ Մայրենի լեզուի, Ժողովրդական բարբառոյն։

Գուցէ ի վարանս լինէի այս խոհերու ճշմարտութեան վրայ՝ եթէ փորձառու գործնական փորձեր չը լինէին ինձ զօրավիգ աներկիւղ հրապարակելու զայն։ Գաւառս ընդ հրամանաւ, ստիպեալ գործել բառ հրահանգաց տեսչի, այս տողերը շարադրողին անհնար էր չկշռանալ ամեն անգամ որ հալու տասնամեայ մանուկներ յախուռն գոյն արտասանել խեղ մը անհասկանալի բառեր, չկրելով հրահանգներէն կը ջանային ուսուցանել այդ խորհին լեզուն, և զգալի իսկ էր արդիւնքն յայնժամ, զի մանուկն սխրալոժում՝ ոչ եւ տաղտուկ կ՚ըղձ գոր ի մտի առնլու խոնաններ, հոլովումներ, խոնարհումներ ոչ անծանօթ՝ այլ ծանօթ՝ ընտանի բառերու վրայ։

Թէ որչափ խարարմամբ հաստատուած է լեզուական այս նախապաշարումը, հետագայ իրողութիւնն որ պատահած է ինձ՝ բաւական գաղափար կրնայ տալ. Մի օր՝ դիմելով տեսչին այն վարժարանի որ ի պաշտօնի կայի, այս կարծիքներս յայտնեցի թուելով փորձերն և խնդրելով մի օրատետր բարեփոխութիւն առնել, թողլով ժամանակ մը գրաբարի քերականութիւններն և արդի լեզուի ուսուցման յաւելագոյն մի այլ դասագիրք գործածելով, ահա պատասխանը. «Յիրաւի ճշմարիտ է ձեր բանձը, սակայն ի՞նչպէս կարելի է այդ կերպ փոփոխում, ծնողք պիտի դժգոհին կարծելով թէ տղայքն յետ դարձուցած եմք. ուստի թող այսպէս երթայ։» — Ա՛վ բարոյական նուէթիւն, միթէ՞ երազ մ՚էր։

Այլ քա՛ւ լիցի, եթէ գրաբարի նուաստացման ըլլամ ցանկացող ընդհակառակն նորա բարձրացման կը նպաստէ իմ այս գաղափարս, քանի բարձրագոյն բարձր կարգերու և պարտաւորիչ առնուելով, որով միայն գիտութեանց ու հանճարի գաւազան, այլ և կ՚առանց պատուոյ ճրին իւր յարգ և պատիւն արժանաւոր, և ոչ որպէս այժմ դժուարութեան, տաղտկալի և անյարգ, և փոքրիկ մանկանց բռնաւոր։ Քանի՜ն՛ր ի պատանեաց որք ջանալով լուծել Եղնիկն ու Եղիշէն անդամալոյծ եղած են ի վերջոյ կրկին բարբառոյ մէջ, քանի՜նե՛ր որք աշխատելով քաղել գրաբարի խրթնութիւնները, կորզած են հասկնալու երկոքին լեզուներն ես։ Որպէս զի Մայրենի լեզուն ընդհանրանայ հարկ է որ իւր ուսուցումն լինի գիւղին եղանակաւ ու կարճ ժամանակով, և ոչ արարչական գրութեամբ այլ երկրաւոր կեանքին նուիրելով նմա։

Այն սերը զոր ունիմ Մայրենի լեզուի վրայ անխառն, այն յարգը զոր կ՚ընծայեմ հնոյն և նորոյն հաւասար, անոր՝ զոր մեր պապեր կը խօսէին և անոր որ մեր ընտանեաց մէջ կը խօսուի, ինձ թելադիր կը լինին Ձեր թերթին ասպնջականութիւնը խնդրելու, որ ոչ սակաւ անգամ արձագանք է եղած այսօրինակ գրուածոց։

ՀԱՅԿ.

ՅՈՒՆԱՍԱՀԱՑ

ԲԱՌԳԻՐՔ ՆՈՐԱՁԵՒ ԲՈՒԶԱՆԴԱՑԻՈՑ

Մանչէսթըրէն հետեւեալը կը գրեն մեզ.

« Մասիսի 2757 թուոյն մէջ Գաղղիարէն—Հայերէն մեծ բառարանի բազմահմուտ հեղինակին մի նամակը կարդացինք, որ՝ ըստ Մանչէսթըրի ազգայնոց մեծ ցաւ տուաւ. մինչդեռ մենք կը կարծէինք թէ այդ հսկայ և արդիւնաւէտ գործոյն համար պահանջուած օժանդակութիւնը պիտի հայթայթուէր Պոլսոյ ազգայիններէն մանաւանդ այն տեսակ մի Բառարանի համար, որոյ լոյս տեսած օրէ մեր մտաւորական յառաջդիմութեան մի զարգացման կրնայ համարուիլ ամենայն իրաւամբ։

«Արդարև սքանչելի է մեզ Հայոցս որ այդպիսի յաւէտ երախտագիտութեան արժանի մի հայրենասէր դրացի ունինք որ՝ խանէ 'ի խան և գրասենեակէ 'ի գրասենեակ ժուժ գայ, որպէս զի նոյն իսկ մեր յառաջադիմութեանը համար գործոյն հետ բաղդատմամբ պահանջէ մի չնչին գումար։

«Խօսքս կը դարձնեմ այն յարգի և պատուաւոր վաճառականաց ոմանց, որ փոխանակ և ոչ մի բանի ձեռնհաս մի անձի համար (*) քառասուն ոսկի հաւաքելով կրկին Նուբարեայ ուղարկելու, աւելի լաւ կընէին եթէ ազգին այս անձուկ ժամանակին մէջ մի բարեգործութեան համար իրենց եռանդը ցոյց տային, որով գոնէ պատճառ չէին ըլլար այն անձին նիւթ խաղարանները դեգերելով անօթի ծարաւ փողոցները պառկել տալու, և Անգղիաբնակ ազգայնոց իւր հակառակորդներուն վրայ կրկին առ այժմ վախճան ոսկոյ ծախուց բարդուած մ'ընել տալու չէին առիթեր, միանգամայն Սըր Ուիլֆրիտ Լօսընի ալ փառք մ'աւելցնելու աշխատած չէին ըլլար։

«Մեր նպատակին դառնալով, Մանչեսթըրի ազգայինք, ինչպէս ամէն հանրօգուտ ձեռնարկութեանց մասնակցած են, այս ամենօգտաւէտ գործոյն համար ևս ամենայն յօժարութեամբ պիտի փութան իրենց պարտքը կատարել, և արդէն Պ. Գառնիկ Յ. Ֆնտըքլեան ամիս երկոտասարդն ստորագրութիւններն հաւաքելու պաշտօնն ստանձնելով, ինչպէս կը լսեմք, մինչև ցարդ տասն և չորս օրինակաց ստորագրութիւններ 'ի ձեռին պատրաստ ունեցեր է։»

(*) Մանչեսթըրի մէջ խաղամոլութեամբ դրամագլուխը փճացուցած վաճառական մը։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Նիկոմիդիա 10 Նոյ. 1880

Պատուական Մասիս.

Նիկոմիդիոյ հոնգլողակաց 320 տնէ բաղկացեալ գիւղ մի կայ, Օվաճըգ անուն, օդն ու ջուրը անհման, գիւղը բարձրահայեաց և զմայլելի. այս գիւղը բարեբաստ էր, երբ խաղալի գինը 250էն մինչև 350 դահեկան կը վաճառէր. միայն պէտք էր որ գիւղացին մէջին չափով 10—15 գիւ խաղալ արտադրէր, այլին ալ որթատակէ զերծ մնալով, 8–10 բեռ խաղող յառաջ բերէր. ըստ չափու ընդարձակութեան։

Իւր տարեկան վայելքն, այս երկու թանկագին բերքերէն կրնար լնուլ, և թէ որդիներն իւր հօտերն և աշխատութեան պատասխանէր, բայց որթատակի նման բուսական ախտ մի, չերամ որդին վերայ ալ ծանրացաւ, և սկսաւ չերամային յոյսը չքանալ, ամբողջ չերամատանց դաներն ժամանակէն առաջ կը դողուէին, և չերամատարց թիկունքը կը կքէին, որթատակին ևս իր ճարակը այգեաց վերայ կը շարունակէր։

Ճերամոց անյաջողութիւնը մէկդի, զայդ ընդ նմին յաջորդեց և գինեաց անկում. Նախայն բաժած չէր ուղուեր, մեռաքն հազիւ կէս գնով կը ծախուէր, (ինչպէս որ այսօր 35էն մինչև 50 դահեկան է խաղալին գինը) և այս կրկին չարեաց պատճառաւ գիւղացիք յետին ծայր աղքատութեան մատնեցան. Նիկոմիդիա կը խումէին, և գինը 30 դահեկան չափով ցորենը 45էն մինչև 50 դահեկան կը գնէին ապառիկ. նոյն միճակն ունէին նաև մերձակայ գիւղօրէք։

Ճուտով հասկըցան, որ այս ասիկի հոլիւը ելլելու ճանբայ չէր, և ինչպէս կըսեն, «կարօտութիւնը հնարք կը գործէ». եգիպտացորենը ընտրեցին իրենց մշակութեան գլխաւոր առարկայ, պնդապէս հետևեցան սոյն կենսաւէտ ընդեղենին, որով և իրենց կարօտութիւնը չափով մը գիջաւ, և անուրաց կորնչելէ զերծան. առանձինն հաց չենելով, ցորենի ալեր հետ խառնելով, մէկ կողմէն ալ մշակութեան քանակն աւելցնելով, այժմ նուաղ երկիւղ ունին քաղցէ։

Այս կարևոր օրինակը դրդեց զմեզ յիշեցնել մեր բնադաւառն ասլըաց հայրենակցաց՝ հետևիլ սոյն տնտեսական մշակութեան, որ իւր բազմազիմի արդիւնքներովը նշանաւոր է, վասն զի ցորենի տրամադրութեան չափ ծախք և աշխատ ալ չունի, երկրորդ՝ որ գիւղացին տան վերաբերեալ տևողաւոր ուտեստ կը հայթայթէ, ինչպէս դուգնօքիւ ակնարկեցի նախորդ յօդուածով։

Երր գիւղացի առանտիկնոջ մանկիկը նօթութենէ կուլայ, մայրն որ՝ ոչ պահանջը, ոչ դրամը չունի հաց մը գնելու, երկու չաղանակ, բուռ մը կորին, որ որդւոյն բերանը դնելով լացը կարել տայ, կրնայ թանալ մաս մը եգիպտացորեն, ինչպէս կը թանայ լաբխան և բոկլայն. հետևեալ առաւօտ լաւ մը խաշել և աղանծի (լեպլեպի) նըման հատիկ հատիկ տղուն կերցունել, որով նիհար և վտիտ տղեկը կը կազդուրի, և քիչ օրէն փառաւոր նման կը փչուի։

Եգիպտացորենոյ արտը մարախէ ալ վախ չունենար, պատճառաւ որ, իր կազմութիւնը կարգ մը բուսոց նման փափուկ չէ, որ չուտ մը կեր լինի այդ պատուհասին մկրատներուն, մանաւանդ որ Հայ երկրագործը գիտէ առծուխն բոլորակը տատ և անդ թրիք ծխելով՝ մարախներն ափիան կինալ մարդոց պէս թմրեցնել և վանել. և եթէ կամի մարախները դեռևին փուել, ծուխը քիչ մ'աւելի թանձր կը գործէ։

Ուրախիւք կըրձանք մեր հայրենակից եղբայրները ասլէ և նօթութենէ զերծ և բարեբաստ տեսնել. և մշակութեան այս խիստ կարևոր յօդուածին 'ի Հայաստան ընդհանրացումը պատուաբժան և մեղուաջան Սովէլոց Յանձնախմբին խորին և պատկառելի ուշադրութեանը կը ներկայեմք, որ գուցէ կարծէ իր սախալալական հրամանները փութացնել 'ի Հայաստան միջամուխ առնելոյ սոյն մշակութիւնն, որ երկրորդ է ցորենոյ, բայց արդիւնաւէտ և չոյեկան քան զայն։

Ցորեն, եգիպտացորեն, գետնախնձոր, սորա պէտք է լինին Հայ երկրագործաց առաջնակարգ տարրերը, և յայնժամ սովը կը սակայ Հայաստանի դաներէն ներս նայելու անգամ։

Երջանկութեանն ազգիս ըղձակաթ
Տ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ.

«ՄԱՄՈՒԼ» ԱՐԹՈ՛ՒՆ Է

Գատը-քէօյ, 17 Նոյ. 1880

Խմբագրապետ Տէր.

Ըստ առածին՝ «Կօշիկէ վե՞ր ելած» պիտի համարուիմ արդեօք, եթէ պատուական Մասիսդ միջոցաւ փոքրիկ հերքում մ'ուղղեմ չաբաթ աւուր Մամլոյ մէկ յօդուածոյն, որոյ վերնագիրն է «Մասիս կը քնանա՞յ արդեօք», և որ փոքր 'ի շատէ դիւր շարժող նախանձայոյզ եկեղեցականի մը գրչէն ելած թուեցաւ ինձ։

Սխալեցայ, Տէր Խմբագրապետ, ըսելով որ ես պիտի գրեմ հերքում։ Այլ գրականութեան ամենևին անտեղեակ ծերունի հօրեղբայրս է հեղինակն այդ հերքման, զոր միայն 'ի գիր արձանագրելով կը յղեմ Մեծապատուութեանդ։— Անցեալներս երեկոյ մը Մասիս կը կարդայի տանն և հօրեղբայրս ու տասնեհնգամեայ քեռորդիս, որ տակաւին դպրոց կը յաճախէ, մտիկ կ'ընէին։ Երբ բարեյիշատակ Ներսէս Մեծապաբեանին մահուան առթիւ Եղիա Տէմիրճիպաշեանի դամբանական յօդուածն աւարտեցի, քեռորդիս դայթակղեցաւ և «անաստուածութի՛ւն» գոչեց լսելով դամբանականին վերջին բառերն որք են «Ճեռաւ այ Ներսէս օր մ'ըսած է Վ.քթօր Իւկօն. [illegible]» «Դուն հարկաւ հիմայ չես հասկնար ատանկ բաներ» դարձաւ ըսաւ հօրեղբայրս քեռորդւոյս. «մեր տաներէցին մէկ հատիկ անմման տղան երբոր մեռաւ, ողորմելի քահանան Աստուած չը կա՞յ պոռաց, առանց գուցէ մտցեմ։ Տղա՛ս, սիրականին ցաւը մարդուս բերնէն շատ ամպարիշտ խօսքեր հանել կուտայ, բայց Տէրը տեսակի չանցուներ այդ խօսքերը։» Քեռորդիս ակնդէտ ինձ կ'նայէր թէ պիտի հաստատէ՞ արդեօք ծերունւոյն խօսքերը. «Դու դրոց աշակերտ ես, —պատասխանեցի— տանուտր ուծառ կը գրես, և դեռ ճարտասանական ձև մը զանազանել կարող չե՞ս [illegible] կ'առնես, ու դայթակղութիւն կը գոչես։ Նաև աշակերտիցի քեզ որ ուշադրութեամբ կարդաս Գրասէր Աստմին յօդուածը Դ'ՈՒՅԼ բառին զօրութեան վրայ. [illegible] արդէն այդ դասը։» — «Կը յիշեմ հիմայ. սակայն ո՞րքան հակառակէ էք դիւ յանդիմանելու, սիրելի մօրեղբայր, որքա՛ն խստապահանջ էք։ Խօսք մ'էր ըրի առանց մտածելու. գրութեան մէջ այդպիսի սխալ մը պիտի գործէի՞։»

Այժմ զարմանալի և մանաւանդ ցաւալի չէ՞ թէ հրապարակի վրայ և Մամուլ անուան տակ երևցած թերթի մը մէջ դիւր շարժող դըրագէտ մը (*) գրականութեան անտեղեակ ծերունի մը և տասնեհնգամեայ դպրոցականի չափ իսկ կարող չըլլայ գրական հատուած մը հասկնալու։

Գալով յօդուածին (*) այն մասին, ուր Պարոն Ն. ցաւ կը յայտնէ թէ Նուպար-Շահնազարեան վարժարանէն Սբինօզայի և Պիւխների աշակերտներ դուրս եկած են, արդ՝ նախատինք մը չէ կարծենք յիշեալ հաստատութեան համար որոյ փակումը կ'ողբայ դեռ Հայութիւնը։ Գաղղիոյ կրօնական թերթերէն մին Անգղիական ազգին փառաւոր զաւակ կը կոչէր Անգղիացի նիւթապաշտ իմաստասէր մը, դորա վարդապետութիւններն հերքել ջանալով հանդերձ։ Ամէն մարդ ազատ է այսինչ փիլիսոփային աշակերտիլ՝ այնինչ փիլիսոփային տարակարծիք լինել. ամէն մարդ ազատ է ո և է նիւթոյ վրայ կարծիքն հրապարակաւ յայտնել։ Եթէ թիւր են իր կարծիքները, կարող անձինք թող հերքեն զանոնք։ Կարծեաց ընդհարումէն հանապազ կ'արտադրի ճշմարտութիւն։ Թէ չափաւոր լեզու պէտք է գործածել իմաստասիրական փափուկ խնդրոց—ինչպէս և ամէն խնդրոց — նկատմամբ, զայդ ամէն ոք կ'ընդունի և կը փափաքի։ Նաև փափաքելի էր թէ ո՛չ [illegible], այլ գրական լեզուաւ որդեգրութեան այդ գաղափարք, որոնք դեռ վաղահաս են ազգին մեծամասնութեան համար։

Իսկ Ձեր ընթացքը քննադատելով, խմբագրապետ, ինչ գեղեցիկ, յստակ պարբերութիւն մը հիւսած է Մամուլի քաջարթո՛ւն յօդուածագիրը. «բայց ամենէն ցաւալի կէտը սա է թէ՝ այս տեսակ ազատախոհական կարծիքներն ու գաղափարներն աւելի յաճախ և սեէպ (և չատ անգամ) մեր այն ազգային թերթին միջոցաւ յերևան կ'գան՝ որոյ 29ամեայ ծառայութեանը մէջ բռնած ու հետևած զգուշաւոր և պահպանողական ընթացքը այնպէս կարծեցնել կ'տային թէ նա ամենէն ազգային կրօնին և հաւատոյն (Պարոն Ն.ի բառերն զոյգ կ'երթան) ջերմ պաշտպան և նախանձախնդիր (զոյգ զոյգ) թերթ մը պէտք էր ըլլար։» Ի՞նչ կ'իմացուի այս պարբերութենէն. — Ինչ որ անշուշտ Պարոն յօդուածագիրն իմացընել չուզե՛ր, թէ Մասիս 29 ամեայ 'ի վեր զգուշաւոր և պահպանողական ընթացքի մը մէջ կըյաքանէ։

Խնդրելով, Տէր Խմբագրապետ, որ ներկայիս հաճիք անկիւն մը շնորհել պատուական Մասիսդ մէջ,

Մնամ օրաթերթիդ ևս առաւել ընդարձակման բարեմաղթու
[illegible] Հայ մը

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԱԽԼՑԽԱ

15 Սեպտ. 1880

Գաղէթաճի ախպար.

Աստուած սորմի խաի Սիւքեա եպիսկոպոս կսէք ինչ կսէք հարիկ մարիկին հօդուն։ Ինքնա հիմի ուր է ուր չէ չիտիմ, հըմը ուր ալ օր ըլլի Աստուած հետն ըլլի։ Աս մարդը տանեղ եղած վախտը իսի մեր ազգին համար անքան լաւ լաւ բաներ էրաւ օր հէչ մէկիմ բերնէն [illegible] չէր ընկի։ Հիմիկվան անոր ջանքը երզղները օր կան, ըչտը իշ օյսուն տէյլի նստած էն անքան օր մենքա մարդ-ինք տէյլի կանք դէօրէ։

Ան գուղէի ըսել թէ Սիւքեա եպիսկոպոսը իրեն էրած չատ լաւ բաներէն պախչայ մեր քաղքին մէջ աղջկանց ուսումնարան մ'ալ բացեց։ Ըֆէնտըմ տասը տարի է աս վարժատունը կայ ու օր աւուր լաւ դըլլի։ Աս տարի աս վարժատանը մէջ կարի քէրխանէ բացին օր աղջիկները վարժատնէն ելլէլէն ետև իրենց համար ըըրթուճըմ հաց ունենան։

Ես ու իմ Աստուածս, չատ լաւ բան է, չունքի, ախպար, ձեռքը սէնիէթ ունեցող մարդը հէչ անօթի չի մնայ։ Հըմը էկէ աչինք օր մեր քաղքին մէջ քանի մը խելացի Գաւիթներ կան, որոնք ամէն բանի մէջ կմանին, խելքերը հասնի չը հասնի ամէն բան դուղեն իրենց կամքովը ըլլի։

Մեծունանց ըսածին պէս՝ կան նստր Մուսուրեան կը հաչին։ Աս խելացի Գաւիթներուն գլխաւորը, գաղէթաճի ախպար, իսի մեր Ջէպէնց մանչն է։ Խարվեցանք ախպար աս մանչուն Մէշշեանիկի ըստաւսայ ընտրեցինք։ Հիմի աս մարդը միտքը դըրիր է թէ Ախըլցխայի մէջ ամէն բան ինքն է, ուր տեղ ըսիս ինչ բանի մէջ ըսիս խօղի պէս քիթը կը կոխէ։ Աս մեր Խիկար իմաստունը աս օրերս թուղթ մէ չարադըրել ալեր, իրան քանցելարն է դըրել, ներս մտնողին դէմ կուտայ ձեռք քաշեցէք խաեղ։ Աս ի՞նչ է Գրիգոր աղայ։ Ըսը վարժատանը խալես էնինք ինպէս էնինք, վարժապետներուն հախը չատցընինք քչցնինք, ձեռագործի համար ուրիշ վարժապետ տընինք, չունքի ինքն ալ թէրզի է, տահա ուրիշ չատ մ'ալ զամբախ բաներ։ Մեր էլլին ալ միամտաբար ըսէ ձեռք կը դնէ։ Ըչտը ասպէս դարտակ բաներով, գաղէթաճի ախպար, մէմալ կուչես քաղքին մէջ մէ զըլպըլթի մը կըրծնի, հէրքէչ իրարու կուտան ու կառնեն։ Հըմը սէպէպը ո՞վ, Ջէպէնց մանչուն պէս զէվզէկները։ Տօ օրհնածի տղայ, ձեռքդ բան մը դուգայ, դուն աչէ օր իսի քու քանցելարդ կառավարես, Ալվարօվին ու քու մէջդ եղած դարտակ դարտակ վճռերը մաքրես, թէ չէ ձեր տըռատըռեն զէհլէներս գնայ, թէ չէ էմըրֆիլ թօփ կլլինք մեր ըստորագրած թուղթը յետ կառնինք, ու քեզի ալ օհափ պէս կը կայնեցնինք։ Թէ օր դուզիս ճամբէ ալ, ենի չատ փաք մ'ալ չունինք, աս թղթերուն մէջի տվօղները քու խելքիտ մարդիկ չին, անքան օր քաղքին մէջ իմ ու քուկ ցկելը լաւ բան չէ տէյլի։ Գաղէթաճի ախպար, ինի գիտես Ջէպէին մանչը ինքը անքան խելք ալ չունի, օր աս բաներուն տէրն ըլլէ, հմը ան կա օր անոր ալ ետևէ թըցնողներ կան։ Անոնք քեօչէն նստեր են ասոր առաջ կըչեն, աս ալ ինձի պէս խելքէն թեթև տաքէն չուսա վարպետ օրթիներուն դավէաներէն կառնըուի ու գիտէ թէ ինքն ալ բան մը է։ Մէկ ալ դրավս Ջէպէի մանչուն եառ է թըցնողներու համար հըրամանքիդ տեղեկութիւն կուտամ։

ՄԵՆԷԷՐԷՐ

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԵԱԼՈՑ

Ց'ԱԿՆ

Մեծապատիւ Տեարք	Ոսկեդրմ.
Յովսէփ Կ. Ճանիկեան	105
Շահասիրական Ընկերութիւն	300
Օգտասիրաց Ընկերութիւն	300
Մ. Խաչատուր Փափազեան	40
Կիւրեղ Ժամկոչեան	40
Ստեփան Նարլըեան	100
Ոսեփան Պօյաճեան	100
Կարապետ Բարսեղեան	60
Նշան Գույումճեան	40
Մ. Յակոբ Սարըեան	40
Մկրտիչ Գ. Գալէնտարեան	100
[illegible]	60
Ըշ յխեան	200
Յակոբ Մաղմանեան	60
Ղուկաս Խանարեան	50
Մանուկ Գալէնտարեան	20
Գրիգոր Սարըեան	50
Մկրտիչ Վարդապետեան	20
Յովհաննէս և Գրիգոր Նարըճանեան	40
Յակոբ Թամթարեան	20
Գրիգոր Տ. Գրիգորեան	100
Պաղտասար Նարլըեան	50
Աստուածատուր Մեծատուրեան (Բինկացի)	105
Մ. Պաղտասար Զայեան (Բինկացի)	230
Մ. Վասփաւ տիկին Գալէնտարեան	105
Մ. Եղիա Մօսիկեան	20
Կարապետ Խանարեան	20
Մհրէեմ—Գուլ Խանարեան	20
Ալէքսան Խանարեան	10
Իկլուեանց Մարկոս	10
Աւետիս Նարըճանեան	10
Կարապետ Ջորեան	5
Բարեպաշտ ոմն	5
» »	5
» »	5
» »	20
Ստեփան Վարդեան	10
Աւետիս Գալէնտարեան	5
Ֆարթուղատ Քարեան	5
Համբարձում Նիկոնեան	5
Կոզմոզ Գույումճեան	15
Յարութիւն Քէլէնց	5
Նիկողոս Խարալեան	5
Յովհաննէս Տ. Պօղոսեան	10

(Շարունակելի)

ՎՐԻՊԱԿ

. . . Խմբագիր.

Պատուական Մասիսդ միջոցաւ վերջերս հրատարակեալ «Հայերէն լեզու» յօդուածիս մէջ մէկ երկու տպագրական վրիպակներ (1) կը տեսնուին, զորս 'ի գիրս ուղղելով՝ կը յղեմ առ Ձեզ, խնդրելով որ բարեհաճիք հրատարակել զայնս պատուական լրագրոյդ միջոցաւ.

Կանխաւ շնորհակալեօք և ողջունիւ
4 Նոյ. 1880 ԵՂԻՇԷ Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ
Պարտիզակ

ԱԶԴ

Հայոց Միացեալ ընկերութեան գաւառական դպրոցաց համար այլ և այլ կարգի դասատուաց և վարժուհեաց պէտք լինելով, ներկայիւս կը ծանուցուի փափաքողաց դիմել ի կեդրոնական գրասենեակ ընկերութեան ի Ղալաթիա Քէօշէ օղլու խան։

ԱԶԴ

Ապաուլլահեան եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան, որ իրենց Նոր հաստատած կանոնին համեմատ լուսանըկարնին հանել ուզող անձինք պարտին կանխաւ որոշ ժամ մ'առնուլ լուսագրական նստի համար՝ եթէ ժամերով սպասել չեն ուզեր 'ի սրահ ընդունելութեան.

Ըստ վերջին կատարելութեանց արուեստին՝ օդոյ անկանոնութիւնք բնաւ չեն ազդեր լուսանկարաց կատարեալ յաջողութեան վրայ.

Կիրակի օրեր մինչև կէս օր բաց է գործատունն։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

«ՄԻՒՖԹԱՀ ԻՒԼ ԹԱՊԴԱԽԻՆ»

ՀԵՂԻՆԱԿ Ա. Մ.

Հայատառ և Թրքալեզու 340 էջէ բաղկացեալ այս գիրքն ամեն տեսակ կերակուրներ և անուշեղէններ պատրաստելու եղանակները կ'ուսուցանէ պարզ լեզուով, և յոյժ օգտակար կրնայ լինել խոհարարաց, և ընտանեաց մէջ ալ գործածուիլ։

Կամրջին գլուխը Ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը կը վաճառուի։

(1) Պատ. Մասիսդ 2759 Թուոյն մէջ հրատարակեալ «Հայերէն լեզու» յօդուածիս առաջին սիւնակի 69րդ տողին մէջ «մուցած» բառն «մուծած» պէտք է կարդալ, և երկրորդ սիւնակի 67 րդ տողին մէջ «կատակրանութիւն» բառն «կուսակրանութիւն», իսկ 2768 Թուոյն մէջ նոյն յօդուածիս շարունակութեան երկրորդ սիւնակին 37րդ տողին քով կը պակսի բոլորովին սա խօսքը թէ՝ «իսկ միայն անձի վերաբերած ատեն երբ «ներքս» նշանակէ՝ ինչպէս բուխ», լաւ է և այն։

Նորայրի Գաղղիերէն–Հայերէն բառարանի բաժանորդներին քանի եռ. թերթը լոյս ընծայուած է։

Թերթերը կանոնաւոր կերպիւ կը հրատարակուին ամէն շաբաթ օր։ [illegible] Ֆրանսերէն [illegible] Հրատարակութեան թերթերը կը փոխանակեն նաև [illegible] քով, ինչպէս նաև Արշակ Էֆէնտիի [illegible] 'ի Պոլսիս և [illegible] 'ի Վեծ փողոցի Բերայի։

Գին իւրաքանչիւր թերթին 60 փարա արծաթ։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1881
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Գին 100 փր.

—

Ցուցնել
յերկիր քահանայէ Խաչիկի

Աշխատասիրեց
Ս. Փրկչեան Եպիսկոպոսին Հիւանդանոցի

—

Տպագրութիւն Արամեան

—

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Վիճակագիր Տէրութեանց. —Հայրապետութիւն Հայոց. — Հայաստան աշխարհ կամ Արմենիա. — Օսմանեան միջազգային թղթատարութիւնք. — Ժամանակացոյց սուրհանդակաց Օսմանեան միջազգային թղթատարութեանց. — Եւրոպական նաւակատունք ի Կ. Պոլիս. — Ցուցակ գնոց թղթատարութեանց և հեռագրութեանց Եւրոպական և Ասիական քաղաքաց Թուրքիոյ. — Յակալին հեռագրի ըստ նոր կարգադրութեանց միջազգային թելերու. —Ընկերութիւնք շոգեշարժ նաւարկութեան, ինչպէս են, Եգիպտական (Խտիվիյէ), Մախսուսէ, Աւստրո—Հունգար Լոյտ, Մէսաժըրի Մարիթիմ, Բաքէ Ճնէ և ընկերութիւն, Ռուսական ընկերութիւն. —Բնատնեկան գեղարան։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՕՀԱՌԸ ՈՍԿՒՈՅ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	13,21
Այս առաւօտ բացուեցաւ	13,52
Կէս օրին	14, 2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ
19 Նոյեմբեր

Սօրիէյի ժէնէրալ	Անգղ. լիր.	4,15
» Փախանակութեան	»	5,
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	8, 6
Բրէտի Ժէնէրալ	»	5,20
Փոխ. 1863 (Մուխթան) 6 0/0	Ֆր	69,
» 1865 (») 6 0/0	»	69,
» 1869 (Երնոր) 6 0/0	»	67,
» 1872 (Պոն տիւ թրէզոր)	»	20,20
» 1873	»	64,
Բումէլիի երկաթուղի	»	41,50
Լոտրիում	»	98,
Թրամուայ	Օսմ. լիր	410
Թղթադրամ	»	1225

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
19 Նոյեմբեր

Անգղ. լիրա	ղրշ.	110
Նաբոլէօն ոսկի	»	87 37
Իմբերիալ Ռուս	»	90
Ռուսական թղթադրամ	8 րուբ.	98 քարիք
Գրոշին	ղրշ.	51 25
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	7 21
Հինգնոց	»	212 20
Վեցնոց	»	129 10
Մէթալիք	»	213 20
Պըլինճ	»	520
Ց փարանոց	»	250

ՆՈՐ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄՈՎ
Ըստ Կառավարութեան երաշխաւորութեան

—

Պետի բաշխի գետա 15ին (Ն. Տ)

Այս նոր վիճակահանութիւնը 16,640 պարգև կը պարունակէ, որք առաջ բաժանուած պիտի բաշխին։ Ցանկալոյ արժէքին 'ի պաշտօնէ որոշուած է և առաջին երկու բաժանմանց համար կը հասնի

Ֆրանք 22,50՝ ամբողջ տոմսակի համար.

Ֆրանք 11,25՝ կէս տոմսակի համար։

Այս նոր վիճակահանութեան մէջ ամենէն յաջող պարգևն շահաբերութիւն ամենամեծ վիճակն է

500.000 ՖՐԱՆՔ

Այս վիճակահանութիւնը կը պարունակէ նաև մասնաւորապէս հետևեալ պարգևները.

Տոմսակ	Ֆրանքէն	Ֆրանք
1	312,500 —	312,500
1	187,500 —	187,500
1	125 000 —	125,000
1	75,000 —	75,000
1	62,500 —	62,500
2	50,000 —	100,000
2	37,500 —	75,000
5	31,250 —	156,250
2	25,000 —	50,000
12	18,750 —	225,000
1	15,000 —	15,000
24	12.500 —	300,000
4	10,000 —	40,000
3	7,500 —	22,500
52	6,250 —	325,000
6	5,000 —	30,000
108	3,750 —	405,000
214	2,500 —	535,000

և այլն, և այլն։

Տոմսակաց արժէքը պէտք է յուղարկել ամէն երկրի Պանքնօթներով, բօնթայի Մանտայով, որ և է երկրի թէնպր բօլով և կամ Գերմանիոյ, Անգլիոյ կամ Գաղղիոյ Պանքաներու վրայ փոխանակագրով։ Դրամն ընդունելնուս պէս յատուկ նամակով մը կը ղրկենք յանձնարարեալ տոմսակներն, որք տէրութեան զինանշանովը վաւերացեալ են. առնոյ հետ նաև վիճակահանութեան յայտագիրն ալ գաղղիական լեզուաւ, և ամէն վիճակարկութենէ յետոյ պարգևներուն և շահող թուոց պաշտօնական ցուցակը։ Շահուած պարգևներուն գինն անմիջապէս կը վճարուի մեր միջոցաւ, կառավարութեան հսկողութեան ներքև, հնչուն դրամով շահողին բնակարանը։

Bureau principal de Loterie
ISENTHAL & Ci
Hambourg (Allemagne)

Մեր թղթակցութիւնն Եւրոպական ամէն լեզուօք կը կատարի։ Նամակ մը Արևելից քաղաքներէն մինչև Համպուրկ 180 ժամէն կը հասնի և փոխադարձաբար։

Steiner Bureau d'annonces Hambourg.

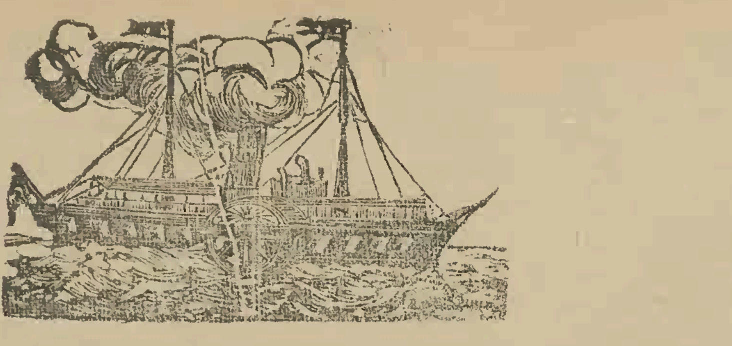

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
1880 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 15 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 30

ՊՈՍՓՈՐԻ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Երթալու էջեր	Թիւ
2 15	Ինիքիաճանալէն Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյ. Քանտիլլի Եէնիքէօյ Ամէրիքա Պոյաճըքէօյ. Բումէլի Հիսար. Պէպէք (Արնաւուտ գիւղի [illegible])	28
3 15	Ինիքիաճանալէն Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյ. Քանտիլլի. Եէնիքէօյ, Էմիրկեան Պոյաճըքէօյ, Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ։	34
3 45	Բ և Ա. Գավաք, Ինիքիաճանալէ Մէզարպ. Պէյլէրպէյ. Քանտիլլի. Եէնիքէօյ. Ամէրիքա Էմիրկեան, Բ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ.	32
4 45	Ինիքիաճանալէն Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյ. Քանտիլլի. Եէնիքէօյ Ամէրիքա Էմիրկեան. Պոյաճըքէօյ, Բ Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ։	18
6 30	Ինիքիաճանալէ. Պէյլէրպէյ. Քանտիլլի. [illegible] Եէնիքէօյ. Սարըեէր. Գանլըճա. Բ. Ա. Հիսար. Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ, Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի Օրթաքէօյ Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար։	2
8	Ա. և Բ. Գավաք. Ինիքիաճանալէ. Մէզարպուրնու. Պէյլէրպէյ Քանտիլլի. Եէնիքէօյ. Էմիրկեան. Պոյաճըքէօյ. Բ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Ամէրիքա)	21
10	Մէզարպուրնուէն Պէյլէրպէյ. Քանտիլլի. Եէնիքէօյ, Էմիրկեան, Բ Հիսար. Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	22

Դառնալու էջեր

Ժամ	Դառնալու էջեր	Թիւ
2 15	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	19
2 45	Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	25
3 15	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 3 1/4ին)	22
3 15	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ. (Բացի ուրբաթէ)։	4
4 30	Արնաւուտքէօյ, Գուրուչ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Գապաթ։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 4 1/4ին).	28
5 15	Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	1
10 15	Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։	1
11	» » »	19

Ասիական էջեր

Ժամ	Ասիական էջեր	Թիւ
2 15	Պէյքօզ, Չուպուքլու. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք։	21
2 45	Արնաւուտքէօյ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։	2
3	Պէյլէրպէյ. Թարապ. Պէյքօզ, Բաշչապահճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար. Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք, Գապաթաշ։	17
4 45	Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար. (Բացի ուրբաթէ)։	25
5	Պէյլէրպէյ, Պէյքօզ, Բաշչապահճէ. Գանլըճա, Ա. Հիսար. Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ Գուզկ. Պէշիկթաշ։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 5 1/2ին).	19
8 15	Պէյլէրպէյ Պէյքօզ. Բաշչապահճէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ. Գուզկունճ. Իւսկիւտար (Ուրբաթ օրերը [illegible])	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Երթալու էջեր	Թիւ
3 30	Գապաթաշ. Իւսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար. Գանլ. Էմիրկեան, Եէնիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէյլէրպէյ. Ինիքիաճ։	2
3 45	Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնաւ. Պէպէք, Բ. Հիսար. Էմիրկ. Եէնիք, Թարապ. Պէյլէրպ. Մէզարպ։	19
5	Գապաթաշ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչէշմէ. Արնաւ. Պէպէք. Բ. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկեան. Եէնիք. Պէյքօզ, Թար. Պէյլէր. Մէզարպուրնու. Ինիքիաճանալէ. Գավաքլար. (Ուրբաթ օրերը Ամէն)	21
6 45	Իւսկ. Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտ. Բ. Հիսար. Գանլըճա. Էմիրկեան. Եէնիք, Թարապիա. Պէյլէրպ.	25
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւուտ. Պէպէք. Բ. Հիսար Էմիրկեան Եէնիք. Թարապիա. Պէյլէրպէյ Մէզարպուրնու։	22
10	Արնաւ. Պէպէք, Բ Հիսար, Պոյաճըքէօյ. Եէնիք. Թար. Պէյլէր. Մէզարպ Ինիքիաճանալէ։	32
10 30	Օրթաք Գուրուչ. Արնաւ Պէպէք, Բ. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկեան Ամէն. Եէնիք. Թարապ Պէյլէրպ. Մէզարպ Ինիքիա	18
11 40	Պէպէք Բ. Հիսար, Պոյաճ. Ամէն. Եէնիք. Թարապ Պէյլէրպ. Մէզարպ Ինիքիաճ (Չորեքշաբթի հագերուն Ամէնիքա չհանդիպիր)։	34

Ասիական էջ

Ժամ	Ասիական էջ	Թիւ
4	Ուղղակի Արնաւ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 3 3/4ին)։	28
4 45	» »	1
9 30	Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ. Արնաւուտ։	1
10 15	Գապաթ. Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ, Արնաւ.	19
11	Գապաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնաւուտ.	2
11 20	Պէշիկթաշ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ. (Բացի Ուրբաթէ)։	25
11 40	Պէշիկթ. Օրթաք. Գուրչ Արնվ. Պէպէք։	22
12	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.	1

Ասիական էջեր

Ժամ	Ասիական էջեր	Թիւ
4	Իւսկիւտար, Գուզկ. Պէյլէրպէյ. Չէնկ. Վանիք. (Բացի ուրբաթէ)։	25
9 45	Գապաթ. Գուզկ, Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի, Ա. Հիս. Գանլ. Բաշ. Պէյքօզ, Մէզարպ. Բ. Ա. Գավաք։	17
10 30	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար, Գանլճ. Բաշչ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյլէրպ։	28
11	Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշչապ. Պէյքօզ,	21
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արնաւուտ։	19

Ուրբաթ օրերը ժամը 4ին շոգենաւ մը կամուրջէն պիտի ելնէ և Իւսկիւտար, Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշչապահճէ հանդիպելով Պէյքօզ պիտի երթայ։

Նոյնպէս ամէն ուրբաթ ժամը 3 1/2ին Ինիքիաճանալէէն շոգենաւ մը պիտի ելնէ և Մէզար, Պէյլէրպէյ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Մէրկէօն, Բ. Հիսար, Պէպէք, Օրթաք. Արնվ. Պէշիկ. հանդիպելով կամուրջ պիտի իջնէ։

"Կատարելութիւն"։
ՄԻՍՏԸՍ Ս. Է. ԷԼԼԷՆԻՆ
Աշխարհահռչակ Մազ Նորոգողը
(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

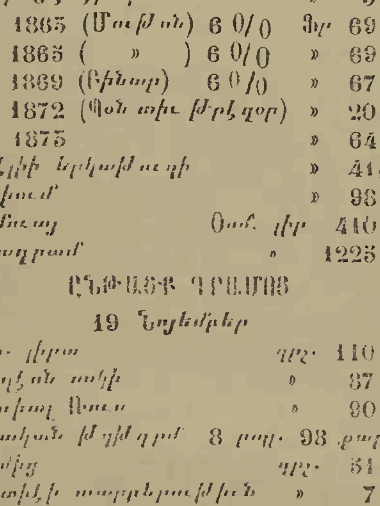

Երբեք չվրիպիր Նորոգելու Ալեւոր Մազը իր երիտասարդական գոյնին, ընծայելով անոր նոր կեանք, աճում, և փայլուն գեղեցկութիւն։ Իր արդիւնքը ստոյգ և կատարեալ է, շուտով վանելով ալեւորութիւնը։ Նիրկ մը չէ։

Միշտ կը հաստատէ ինքնին իբր մազին բնական զօրացուցիչը։

[illegible]

Գլխաւոր Մթերանոցը (Մաղաղան) է,—
114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Անգղիայ։
Կը ծախուի ամէն Կեղծծամավաճառներէն, Անուշահոտ Իւղավաճառներէն, և Անգղիացի Դեղավաճառներէն։

Կ. Պոլիս Ս. Բանդիւք եղբարց քով. Ֆարմասի Պրիթանիք Բերա Մեծ փողոց և կամենս Քարիւէնսյի քով. Անգղիական մթերանոց, Եւէքսէք Գալաթըըմ Ղալաթիա

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

Գ. Վ. Ծանիի 1867ին հիմնած, և անդամ Մայիս 5ին հրկիզեալ հրաշալի Վաճառանոցն գեղարանին գեղեցկագոյն նորոգուելով վերստին բացուեցաւ։

Գեղօրեայք վիրաբուժական գործիք, անուշահոտութիւնք և անգնական նիւթք նորոգ հասեալ յեւրոպայէ, արագութիւն ծառայութեանց, և ուշադրութիւն ի պատրաստութեան դեղագրաց։

Մեծաքանակ վաճառմանց համար, Գ. Վ. Ծանիի Պաղճէ գափու ձէյլ պէյ խանն ունեցած դեղօրէից մթերանոցը պահած է, ուր գտուաոց համար յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին։

Բերայի մեծ փողոցին մէջ 1852էն ի վեր հիմնեալ դեղարանը՝ Գ. Վ. Ծանիի որդւոյն՝ Վկոյեալ քիմիագէտ Ժ. Ծանիի՝ տնօրէնութեան ներքև է։

Տուն յԱզգ-բիանուպօլիս, գործարան ի Բէգա։ Գինք խիստ չափաւոր։

—

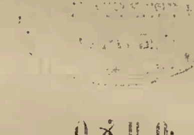

ՕԺԱՌ

Անուշահոտ օճառ, մորթը կը կակուղցնէ ու լերի ջուրով ալ կը փըր փըրի, անասկը խիստ աղնիւ ու գինը շատ աժան է. կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի զաղ ժառն։

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տօքթոր Այէրի ջերմի դեղը ամէն որ և իցէ տեսակ ջերմ բուժելու կը բժշկէ. վայ դեղ մը որ ատոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի, ջերմ բռնողները պարտաւ անոր կը ասեղծուին. քանի որ սա դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս անկէ գործածեն։ Այդէն Պօլսոյ և գաւառաց մէջ ճանչցուած է սա դեղը ու անով բժշկուողները գիտեն անոր յարգը։ Նախ ուժը տրամի չափ հինգ հատ խմելու է իբրև մաքրողական դեղ ու ետքը սա ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի գդալ ու ջրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կ'անցնի։ Ցդալոյն աւելի քիչ տալու է. կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազա։

Լրագիրս ամեն որ կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Խմբագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի թիւ 193, Նոյն խան Մասիս խմբագրատուն։ Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հաստատուած գրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յովհաննէս էֆ. Տ. Մկրտչեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Յ. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթանօղլեանց.
ՍԱՄՍՈՆ. Եղուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՆ. Գ. էֆ. Խ. Մազմանեան.
ՌՈԴՈՍԹՕ. Երվ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէտեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Արթուն էֆ. Պէրպէրեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խաչիկ էֆ. Եսկիճեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էվմէճեան էֆ. ԵԻԴՕԿԻԱ.
ՔԱՐԲԵՐԴ և ՏԻԳՐԱՆ. Կիրակոս էֆ. Ն. Լալաճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Ծերունեան.
ՎԱՆ. Գէորգ » Գարամանեան.
ԲԵՐՐԻԱ. Սերովբէ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵՒԴՈԿԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏԻՖԼԻՍ. Գ. Նիկողոսեան Տ. Վանիկեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէյիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԽԹԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ